

Інформація щодо збереження фертильності для трансгендерних та небінарних осіб

Заморожування яйцеклітин

Вступ

При плануванні гормональної терапії або хірургічних втручань у межах гендерного переходу важливо враховувати вплив цих процедур на вашу здатність мати біологічних дітей. Навіть якщо батьківство не є нагальним пріоритетом, збереження фертильності може забезпечити вам відповідні можливості у майбутньому. У даному матеріалі викладено основні аспекти впливу процедур гендерного переходу на репродуктивну функцію та представлено доступні методи її збереження.

Гендерна дисфорія нерідко стає причиною значного психоемоційного навантаження, через що багато трансгендерних та небінарних осіб прагнуть розпочати терапію якомога швидше. Водночас, якщо ви приділите час вивченню можливих варіантів збереження фертильності, це може допомогти запобігти появі почуття жалю щодо втрачених можливостей у подальшому. Якщо ви не вжили заходів щодо збереження фертильності до початку гормональної терапії, медичні дані свідчать про те, що репродуктивна функція відновиться після припинення прийому гормонів; проте існує ймовірність, що цього не станеться, що значно ускладнить настання вагітності.

Консультація з медичним фахівцем перед початком гормональної терапії або хірургічного переходу допоможе вам чіткіше зрозуміти доступні варіанти збереження фертильності. Хоча для багатьох важливо розпочати лікування якомога швидше, врахування всіх аспектів вашого майбутнього, зокрема репродуктивної здатності, гарантує прийняття зваженого та поінформованого рішення.

Вичерпна поінформованість щодо доступних варіантів уже зараз дозволить вам приймати рішення, що узгоджуються як з вашим гендерним переходом, так і з можливими планами щодо створення сім'ї в майбутньому.

Що таке фертильність?

Фертильність — це здатність мати дітей. Заморожування яйцеклітин дає змогу зберегти можливість мати біологічних дітей у майбутньому.

Яким є вплив терапії, пов'язаної з гендерним переходом, на репродуктивну функцію?

Гормональна терапія та хірургічні втручання можуть мати суттєвий, а в окремих випадках — незворотний вплив на здатність до дітонародження. Ступінь впливу залежить від виду та тривалості лікування.

- Гормональна терапія (препарати тестостерону та блокатори пубертату/гормонів) може пригнічувати фертильність. Попри те, що після припинення терапії репродуктивна функція зазвичай відновлюється, такий результат не є гарантованим.
- Хірургічні втручання, такі як видалення маткових труб і яєчників (сальпінгофоректомія) або матки (гістеректомія), призводять до незворотної безплідності. Якщо ви розглядаєте можливість проведення таких операцій, критично важливо заздалегідь обговорити варіанти збереження фертильності.

Оскільки вплив гормональної терапії на фертильність часто має зворотний характер, зафіксовано чимало випадків, коли трансгендерні особи припиняли гормональну терапію та згодом могли завагітніти природним шляхом і народити здорових дітей.

Особам, які планують біологічне батьківство в майбутньому, рекомендується пройти процедуру заморожування яйцеклітин до початку гормональної терапії. Хоча збереження фертильності може бути можливим і після початку лікування, вам може знадобитися тимчасово припинити гормональну терапію — імовірно, на термін від двох до чотирьох місяців.

Подбавши про збереження фертильності перед гендерним переходом, ви залишаєте собі можливість стати біологічними батьками, коли будете до цього готові.

Що таке збереження фертильності?

Процедура збереження фертильності дає змогу заморозити ваші яйцеклітини для подальшого зберігання, щоб ви мали можливість народити дітей у майбутньому. Певні види медичного лікування, зокрема гормональна терапія й хірургічні втручання у межах гендерного переходу, можуть спричинити тимчасову або незворотну безплідність. Ваша команда лікарів може порадити вам звернутися до репродуктолога, щоб обговорити доступні варіанти та отримати відповіді на ваші запитання.

Якщо ви вирішите розпочати цей процес, вас направлять до найближчого до вас центру репродуктивної медицини, проте це може бути інший заклад, а не ваша місцева лікарня. Фахівці служби з питань гендерної ідентичності та репродуктологи працюватимуть спільно, щоб скоординувати процес збереження фертильності паралельно з вашим основним лікуванням, забезпечуючи чітку організацію та підтримку на кожному етапі.

Що включає в себе процес заморожування яйцеклітин?

Процедура заморожування яйцеклітин складається з кількох етапів:

- Ви отримуватимете ін'єкції гормонів для стимуляції яєчників, щоб вони виробили кілька яйцеклітин.
- Моніторинг вашого стану здійснюватиметься шляхом ультразвукового дослідження та лабораторних аналізів крові.
- Після досягнення яйцеклітинами необхідного ступеня зрілості буде проведено пункцію яєчників — коротке хірургічне втручання із застосуванням седації.
- Отримані зрілі яйцеклітини будуть заморожені для подальшого зберігання.

Чи є побічні ефекти?

Чим молодший ваш вік, тим вища ймовірність того, що яєчники добре відреагують на препарати для стимуляції фертильності, проте для всіх пацієнтів, незалежно від віку, існує невеликий ризик виникнення синдрому гіперстимуляції яєчників (СГЯ). СГЯ — це потенційно серйозна реакція на гормональні ін'єкції, за якої гіперстимульовані яєчники збільшуються в розмірах і виділяють речовини, що можуть призвести до підвищення проникності судин.

Ми мінімізуємо цей ризик завдяки ретельному підбору типу та дозування гормональних препаратів. Приблизно у кожній третій пацієнтки спостерігається СГЯ легкого ступеня; цей стан, як правило, піддається корекції в домашніх умовах шляхом прийому анальгетиків та відповідної медикаментозної терапії протягом декількох днів.

Як довго мені доведеться перебувати в лікарні?

Зазвичай ви можете повернутися додому через одну-дві години після процедури забору яйцеклітин. Незначні кров'яністі виділення є нормою, а будь-який дискомфорт у ділянці живота зазвичай минає протягом 12 годин за умови прийому знеболювальних засобів.

Немає гарантій, що всі отримані яйцеклітини будуть придатними для заморожування. На якість і кількість яйцеклітин можуть впливати такі фактори, як вік, попереднє лікування або інші медичні стани. Якщо якість отриманих яйцеклітин буде незадовільною, їхнє заморожування може виявитися неможливим. Це з'ясується лише після проведення процедури забору яйцеклітин та їхнього лабораторного дослідження.

Якщо ми встановимо, що ваші яйцеклітини не підлягають заморожуванню, ми повідомимо вас про це та обговоримо можливість проведення додаткових циклів забору яйцеклітин, якщо це буде доцільно.

Я вже розпочав(ла) гормональну терапію або прийом препаратів для блокування статевого дозрівання — які в мене є варіанти?

Якщо ви вже розпочали гормональну терапію, зокрема прийом блокаторів пубертату або гормональних блокаторів, і бажаєте зберегти фертильність, це все ще може бути можливим. Вам слід проконсультуватися з репродуктологом. Фахівець може порадити тимчасово призупинити прийом препаратів, щоб зменшити ступінь пригнічення функції яєчників і потенційно збільшити кількість яйцеклітин, які можна буде залишити на зберігання.

Якщо призупинення гормональної терапії задля забору яйцеклітин спричиняє у вас психологічний дискомфорт, існують альтернативні варіанти створення сім'ї, як-от використання донорських яйцеклітин чи процедура усиновлення.

Я проходжу гормональну терапію та готуюся до реконструктивної операції на статевих органах — які в мене є варіанти збереження фертильності?

Якщо ви плануєте реконструктивну операцію на статевих органах, вашим єдиним варіантом мати біологічних дітей у майбутньому є збереження яйцеклітин до проведення цього хірургічного втручання. Після завершення операції продукування яйцеклітин організмом та їхній забір можуть стати неможливими.

Хто має право на зберігання яйцеклітин за рахунок NHS?

Для отримання права на зберігання яйцеклітин за рахунок NHS не має значення, чи ви самотні, чи перебуваєте у стосунках, проте ви повинні відповідати певним критеріям щодо збереження фертильності. У Шотландії для отримання права на цю послугу діють такі вимоги:

- Ваш вік має бути менше 40 років.
- Ваш індекс маси тіла (ІМТ) має бути нижчим за 35.
- У вас не повинно бути біологічних дітей.
- Ви не повинні були раніше проходити стерилізацію.

Проведення операції з корекції статі після збереження фертильності не впливає на ваше право на отримання лікування безпліддя за програмою NHS. Однак для отримання доступу до лікування безпліддя за рахунок NHS із використанням ваших заморожених яйцеклітин у майбутньому діють окремі критерії. Ці критерії можуть змінюватися з часом, і неможливо передбачити, якими будуть вимоги у наступні роки.

Що відбудуватиметься під час візиту до фахівця з репродуктивної медицини?

Під час консультації лікар або профільна медсестра пояснить процес заморожування яйцеклітин та надасть відповіді на будь-які ваші запитання.

Якщо ви оберете цей шлях, фахівець супроводжуватиме вас протягом усього процесу, включаючи оформлення необхідних документів (що можуть містити дані про нещодавні поїздки/подорожі (анамнез поїздок)) та підписання форм згоди на проведення процедур та зберігання біоматеріалу. Ви також повинні будете пройти аналіз крові для здійснення перевірки на наявність інфекцій. Ці кроки необхідні, щоб гарантувати безпечне зберігання ваших яйцеклітин із дотриманням усіх регуляторних вимог для їх використання у майбутньому.

Які юридичні наслідки передбачає процедура зберігання яйцеклітин?

У Великій Британії використання та зберігання яйцеклітин регулюються Управлінням із запліднення та ембріології людини (HFEA). Ви маєте надати письмову згоду на таке:

- Зберігання ваших яйцеклітин
- Тривалість періоду, протягом якого ваші яйцеклітини можуть зберігатися
- Цілі, для яких ваші яйцеклітини можуть бути використані
- Ваші побажання щодо того, як будуть використовуватися збережені яйцеклітини
- Подальші дії щодо яйцеклітин у разі вашої смерті або якщо ви втратите здатність змінити чи відкликати свою згоду (це стандартні запитання для всіх пацієнтів, які розглядають можливість скористатися процедурою збереження фертильності)

Максимальний термін зберігання ваших яйцеклітин наразі становить 55 років, проте згоду необхідно поновлювати кожні 10 років.

Після того як ваші яйцеклітини буде поміщено на зберігання, надзвичайно важливо підтримувати зв'язок із центром репродуктивної медицини. Негайно повідомляйте центр репродуктивної медицини про будь-які зміни у ваших контактних даних, як-от нова адреса, щоб фахівці могли залишатися з вами на зв'язку. Якщо центр репродуктивної медицини не зможе зв'язатися з вами, він може втратити законне право на подальше зберігання ваших яйцеклітин та буде зобов'язаний утилізувати їх.

Важливо повідомляти клініку репродуктивної медицини про будь-які зміни сімейного стану або зміну прізвища (імені), оскільки для продовження зберігання біоматеріалу може виникнути потреба в оформленні нових форм згоди.

Якщо ви бажаєте дозволити партнеру використовувати ваші яйцеклітини у разі вашої смерті, ви повинні заповнити спеціальні форми згоди у центрі репродуктивної медицини, щоб надати на це дозвіл.

У разі прийняття рішення про припинення зберігання своїх яйцеклітин вам потрібно буде звернутися до центру репродуктивної медицини для проведення процедури їх утилізації.

Чи доведеться призупинити мою терапію, пов'язану з гендерним переходом, якщо я прийму рішення про здійснення процедури збереження фертильності?

Цей процес може зайняти певний час, оскільки він передбачає візити до клініки, заповнення відповідних форм згоди та проходження лабораторних досліджень крові. Це обов'язкові кроки, які необхідно виконати до початку процедури заморожування яйцеклітин.

Що, якщо я вирішу не розпочинати процедуру на цьому етапі?

Якщо ви вирішите не здійснювати процедуру заморожування яйцеклітин на цьому етапі, це цілком нормально. Це рішення залежить виключно від вас. Цілком природно відчувати невпевненість, тому взяти додатковий час на роздуми — це цілком прийнятний крок. Якщо ви вагаєтеся, обговорення ситуації з вашою командою лікарів, репродуктологом або консультантом може вам допомогти краще зрозуміти доступні варіанти.

Відмова від проходження процедури заморожування яйцеклітин жодним чином не позначиться на отриманні вами терапії, пов'язаної з гендерним переходом, і ви зможете розглянути варіанти збереження фертильності або інші шляхи створення сім'ї в майбутньому, якщо зміните своє рішення.

Чи існують альтернативи, якщо я не можу пройти процедуру збереження фертильності до початку лікування?

Якщо ви вирішите відмовитися від процедури заморожування яйцеклітин або якщо це буде неможливо зробити до початку гормональної терапії або терапії, пов'язаної з гендерним переходом, ваші можливості щодо збереження фертильності в майбутньому можуть бути обмеженими. Припинення гормональної терапії може сприяти відновленню репродуктивної функції та надати можливість спробувати природне зачаття, проте обов'язково попередньо обговоріть це питання з командою лікарів вашої клініки гендерної медицини. Існують також альтернативні шляхи для створення сім'ї:

- **Використання донорських яйцеклітин:** якщо після завершення лікування ви не будете здатні продукувати яйцеклітини, використання донорських яйцеклітин для лікування безпліддя може стати відповідним варіантом, коли ви будете готові до створення сім'ї.
- **Усиновлення:** усиновлення є ще одним варіантом для тих, хто бажає створити сім'ю. Цей варіант можна розглянути в будь-який час; він може стати відповідною альтернативою, якщо біологічне зачаття не є можливим.

Важливо обговорити ці альтернативні варіанти з вашим репродуктологом та фахівцями клініки гендерної медицини. Це допоможе обрати оптимальний варіант, враховуючи ваш стан здоров'я, план лікування та особисті цілі. Кожен варіант має свої особливості та аспекти, які слід врахувати, і ваша команда лікарів може надати вам індивідуальні рекомендації з урахуванням усіх нюансів.

Хто може допомогти мені прийняти рішення?

Ваші лікарі та медсестри можуть надати необхідну підтримку та роз'яснення, поки ви приймаєте відповідне рішення. Візит до центру репродуктивної медицини не зобов'язує вас до проходження процедури збереження фертильності, однак він дасть вам можливість всебічно розглянути всі доступні варіанти.

Також важливо покладатися на своє звичне коло підтримки, як-от родину, друзів або соціальні групи підтримки у вашій громаді, — щоб обрати варіант, який буде найкращим саме для вас. Хоча консультанти безпосередньо не залучені до вашого медичного лікування, вони можуть надати цінну допомогу у прийнятті рішення щодо проходження процедури збереження фертильності, а також забезпечити додаткову емоційну підтримку на кожному етапі цього процесу.

Як я можу отримати консультацію щодо фертильності?

Ви матимете можливість зустрітися з нашим консультантом із питань фертильності, який спеціалізується на наданні підтримки трансгендерним та небінарним особам, перед тим, як розпочати процедуру заморожування яйцеклітин. Усі наші консультанти є членами Британської асоціації консультування з питань безпліддя (BICA). Під час сеансу зустрічі консультант обговорить із вами доступні варіанти та допоможе психологічно опрацювати рішення про збереження фертильності шляхом заморожування яйцеклітин. Це також можливість для вас поставити будь-які запитання, які вас турбують.

Зверніть увагу, що консультування не є частиною процесу оцінки стану вашого здоров'я та жодним чином не вплине на ваше лікування. Якщо вам знадобиться додаткова підтримка, ви можете записатися на наступні сеанси консультації до, під час або після завершення вашого лікування.

Чи можу я змінити своє рішення?

Так, ви можете змінити своє рішення у будь-який час. Почуття невизначеності або тривоги щодо цього процесу є цілком природним, і розмова з консультантом або репродуктологом допоможе вам розібратися у своїх почуттях. Проте ці обговорення не зобов'язують вас розпочинати процес збереження фертильності.

Що мені робити, якщо я хочу скористатися збереженими яйцеклітинами?

Вам потрібно звернутися до свого сімейного лікаря, щоб отримати направлення до місцевого центру репродуктивної медицини — бажано до того, де зберігаються ваші яйцеклітини.

Також важливо зазначити, що отримання доступу до лікування безпліддя за підтримки NHS із використанням ваших збережених яйцеклітин у майбутньому можливе лише за умови відповідності певним додатковим вимогам. Ці критерії можуть змінюватися з часом, і неможливо передбачити, якими будуть вимоги у наступні роки. З поточними критеріями можна ознайомитися за посиланням: [Критерії доступу до лікування ЕКЗ за програмою NHS у Шотландії — Fertility Network](#).

Де можна отримати підтримку та додаткову інформацію?

Заморожування яйцеклітин може бути емоційно непростим досвідом, тому отримання належної підтримки до, під час та після завершення процедури є критично важливим. Ми заохочуємо звертатися за підтримкою до рідних, друзів, груп взаємодопомоги, профільних організацій та консультаційних служб. Нижче наведено перелік корисних інформаційних ресурсів:

- **Вебсайт HFEA: заморожування яйцеклітин**
[Заморожування яйцеклітин | HFEA](#)
- **Вебсайт HFEA: збереження фертильності**
[Збереження фертильності | HFEA](#)
- **HFEA: інформація для трансгендерних та небінарних осіб**
[Інформація для трансгендерних та небінарних осіб, які потребують лікування безпліддя | HFEA](#)
- **Gendered Intelligence**
[Gendered Intelligence](#) — надає підтримку трансгендерним особам, зокрема молоді, у питаннях гендерної ідентичності та подоланні пов'язаних із цим викликів.
- **Британська асоціація консультування з питань безпліддя (BICA)**
[BICA: Британська асоціація консультування з питань безпліддя](#) — професійне об'єднання, що надає спеціалізовану консультативну підтримку особам, які проходять курс лікування безпліддя або процедури зі збереження фертильності.
- **GIRES (Товариство з дослідження та освіти у сфері гендерної ідентичності)**
[Товариство з дослідження та освіти у сфері гендерної ідентичності](#) — надає рекомендації та здійснює правозахисну діяльність для трансгендерних і гендерно- різноманітних осіб, а також їхніх родин.
- **Scots Trans and Equality Network**
[Scottish Trans](#) — працює над покращенням рівності, прав та інклюзії у сфері гендерної ідентичності та зміни гендеру в Шотландії. Scottish Trans є частиною організації [Equality Network](#), яка працює над покращенням рівності, прав та інклюзії ЛГБТКІ+ спільноти в Шотландії.
- **LGBT Health and Wellbeing**
[LGBT Health and Wellbeing](#) — працює над покращенням фізичного, соціального та ментального здоров'я і благополуччя дорослих представників ЛГБТК+ спільноти (віком від 16 років) у Шотландії.
- **LGBT Youth Scotland**
[LGBT Youth Scotland](#) — національна благодійна організація Шотландії, що надає підтримку молодим представникам ЛГБТК+ спільноти віком від 13 до 25 років.

Додаткова інформація та корисні ресурси

- **The Fertility Alliance**

[The Fertility Alliance](#) — національна благодійна організація з питань фертильності, що надає підтримку та перевірену інформацію кожному, хто бажає дізнатися більше про свій репродуктивний потенціал.

- **Fertility Network UK**

[Fertility Network UK](#) — благодійна організація, що надає підтримку та інформацію з усіх аспектів фертильності, зокрема щодо варіантів її збереження.

- **Послуги NHS у сфері лікування безпліддя**

[Безпліддя | NHS inform](#) — консультативний супровід щодо послуг NHS у сфері лікування безпліддя та загальна інформація про фертильність.

- **British Fertility Society**

[Інформація для громадськості » British Fertility Society](#) — інформація про фертильність та збереження фертильності.